

۱. ما، بازیگران مذهبی و جامعه مدنی فعال در زمینه حقوق بشر، که در روزهای ۲۸ و ۲۹ مارس ۲۰۱۷ در بیروت گرد هم آمده‌ایم، اعتقاد عمیق خود را نسبت به این که مذاهب و باورهای ما تعهدی مشترک به حمایت از کرامت و ارزش برابر تمامی انسان‌ها را با یکدیگر سهیم هستند، اعلام می‌داریم. به همین جهت، ارزش‌های مشترک انسانی و کرامت برابر آنان، ریشه‌های مشترک فرهنگ‌های ما هستند. ایمان و حقوق می‌بایست حوزه‌هایی باشند که به تقویت متقابل یکدیگر می‌پردازند. ابراز فردی و جمعی ادیان و اعتقادات در جوامعی رشد کرده و شکوفا می‌شود که حقوق بشر در آن مبتنی بر ارزش برابر کلیه اشخاص حفاظت می‌شود. بر همین اساس، حقوق بشر می‌تواند از مبانی عمیقاً ریشه‌دار اخلاقی و معنوی ارائه‌شده توسط ادیان و مذاهب منتفع شود.

اعلامیه حاضر «ایمان برای حقوق» خطاب به تمامی باورمندان به ادیان و مذاهب در تمامی نواحی جهان است، با نگاهی به بهبود جوامعی منسجم، صلح‌جو و پُر احترام، بر پایه خط‌مشی‌ای مشترک و عمل‌گرا که توسط تمامی طرف‌ها مورد موافقت قرار گرفته و به‌روی کلیه بازیگرانی که اهداف آن را دنبال می‌کنند، باز است. ما این مسأله را گرامی می‌داریم که اعلامیه ما راجع به «ایمان برای حقوق»، همانند بنیان‌گذار خود، برنامه اقدام زیابط، تحت توجهات و با حمایت سازمان ملل متحد که تمامی مردمان جهان را نمایندگی می‌کند، ایجاد و هدایت شده و با سازکارهای حقوق بشری سازمان ملل متحد همچون گزارش‌گران ویژه و اعضای نهادهای معاهداتی بارور شده است.

برنامه اقدام ۲۰۱۲ زیابط سه مسؤلیت روشن و اساسی رهبران دینی را بر می‌شمرد: (الف) رهبران دینی باید از سخنانی که پیام‌آور نابردباری‌اند یا اظهاراتی که ممکن است خشونت، خصومت یا تبعیض را تحریک کنند، خودداری ورزند؛ (ب) رهبران دینی همچنین در اعتراض قاطع و سریع علیه کلیشه‌سازی‌های برناییشی و تبعیض‌آمیز و موارد مختلف نفرت‌پراکنی‌های کلامی نقشی حیاتی دارند؛ و (ج) رهبران دینی باید موضعی صریح در این خصوص داشته باشند که خشونت هیچ‌گاه نمی‌تواند به‌عنوان پاسخی در برابر تحریک به نفرت تحمّل شود (به‌عنوان مثال خشونت نمی‌تواند با استناد به تحریک پیشینی توجیه شود).

برای اثربخشی متقن به سه مسؤلیت اساسی فوق مندرج در برنامه اقدام زیابط، که مرتباً توسط دولت‌ها مورد استناد ایجابی قرار گرفته است، ما نقشه ۱۸ تعهد «ایمان برای حقوق»^۲ ذیل را به‌همراه اقدامات مربوط به پی‌گیری آن ترسیم می‌کنیم:

۱. بنیادین‌ترین مسؤلیت ما این است که برای پاسداشت حق همگان بر انتخاب آزاد، و به‌طور خاص آزادی اندیشه، وجدان، دین یا اعتقاد به‌باخیزیم و در جهت تحقق آن عمل کنیم. ما بر پایبندی خود به قواعد^۳ و استانداردهای جهانی^۴ تأکید می‌کنیم، از جمله ماده ۱۸ میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی که هیچ‌گونه محدودیتی را بر آزادی اندیشه و وجدان یا آزادی داشتن یا برگزیدن دین یا عقیده انتخابی توسط هر کس، نمی‌پذیرد. این آزادی‌ها، که به‌طور غیرمشرط توسط قواعد جهانی حفاظت می‌شوند، طبق آموزه‌های دینی نیز در زمره حقوق مقدّس و مسلم [انسانی] تلقی می‌شوند.

➤ «اجباری در دین وجود ندارد.» (قرآن ۲:۲۵۶)

➤ «حقیقت از جانب پروردگار شماسست؛ پس بگذار هر آن‌کس که می‌خواهد ایمان آورد، و هر آن‌کس که می‌خواهد ایمان نیاورد» (قرآن ۱۸:۲۹)

➤ «اما اگر بندگی خداوند برای شما مطلوب نیست، پس آن‌چه که بندگی آن را خواهید کرد، در این روز برگزینید...» (کتاب یوشع ۲۴:۱۵)

➤ «هیچ‌کس نباید دیگری را اجبار کند؛ هیچ‌کس نباید دیگری را استثمار کند. همه، همه اشخاص، در بدو تولد این حق مسلم را دارند که سعادت و خودشکوفایی را طلب کرده و دنبال کنند. عشق و اقناع تنها قوانین انسجام اجتماعی هستند.» (گوروگانت صاحب، ص. ۷۴)

➤ «آن‌گاه که آزادی وجدان، آزادی فکر و حق بیان فائق آیند - یعنی، آن‌گاه که همه اشخاص مطابق با ایده‌آل‌های خود عقایدشان را مطرح سازند - رشد و توسعه حتمی خواهد بود.» (عبدالبهاء)

➤ «مردم باید با یکدیگر چنان رفتار کنند که دوست دارند با خودشان رفتار شود - با رواداری، با رعایت حال یکدیگر و با شفقت» (قاعده طلایی)^۵

۲. ما بر مبنای این اعتقاد خود که تفاسیر صورت‌گرفته از ادیان و عقاید باید به میزان حمایتی که قوانین ساخته دست انسان برای کرامت انسانی فراهم می‌کنند، بیافزاید، اعلامیه پیش‌روی «ایمان برای حقوق» را به‌عنوان استانداردهای مشترک حداقلی برای باورمندان (خواه خدا‌باور، غیر خدا‌باور، خدا‌نا‌باور یا غیره) تلقی می‌کنیم.

۳. از آن‌جایی که ادیان لاجرم موضوع تفسیر توسط انسان‌ها قرار می‌گیرند، ما متعهد می‌شویم که تعامل سازنده در فهم متون دینی را ترویج کنیم. به‌همین ترتیب، تفکر انتقادی و مناظره بر سر موضوعات دینی نه تنها باید تحمل شود، که باید به‌عنوان پیش‌نیازی برای تفاسیر روشن‌گرانه دینی در دنیایی جهانی‌شده که متشکل از جوامعی به‌طور فزاینده چندفرهنگی و با ادیان متعدد که دائماً در حال مواجهه با چالش‌های در حال تکامل است، تشویق شود.

۴. ما به حمایت و ترویج رفتار برابر در تمامی حوزه‌های ادیان و اعتقادات و بروز آن‌ها و محکوم کردن تمامی اشکال رفتارهای تبعیض‌آمیز، متعهد می‌شویم. ما متعهد می‌شویم که مانع از استفاده از مفهوم «دین رسمی کشور» برای تبعیض علیه اشخاص و گروه‌ها شویم و چنین تفاسیری را مغایر با وحدت بشریت و کرامت برابر انسان‌ها می‌دانیم. به همین ترتیب، ما متعهد می‌شویم تا از استفاده از «سکولاریسم اعتقادی» برای کاهش دادن فضای نکتزگرایی دینی یا اعتقادی در عمل، جلوگیری کنیم.

➤ «آن‌گاه پطرس شروع به صحبت کرد: من اکنون دریافتم این‌که خداوند کسی را بر دیگری عزیزتر نمی‌داند، تا چه حد حقیقت دارد.» (اعمال رسولان ۳۴: ۱۰)

۵. ما عهد می‌بندیم که از عدم تبعیض و برابری جنسیتی در اجرای اعلامیه پیش‌روی «ایمان برای حقوق» حصول اطمینان کنیم. ما به‌طور خاص متعهد می‌شویم که هر یک در حوزه عملکردمان، در خصوص آن‌دسته از برداشت‌ها و تفاسیر دینی که به‌نظر نابرابری جنسیتی و کلیشه‌های پُرگزند را تداوم می‌بخشند یا حتی خشونت‌های جنسیتی را نادیده می‌گیرند، تجدیدنظر کنیم. ما عهد می‌بندیم که عدالت و ارزش برابر همگان را تضمین کرده و بر حقوق همه زنان، دختران و پسران مبنی بر در معرض تبعیض یا خشونت قرارنگرفتن، از جمله با اعمال زیان‌باری همچون ناقص‌سازی اندام تناسلی زنان، کودک‌همسری و/یا ازدواج اجباری و جنایات ارتكابی به‌نام به‌اصطلاح ناموس، تصریح کنیم.

➤ «مرد باید به هم‌سر خود بیش از آن‌چه به خود احترام می‌گذارد، احترام گذاشته و او را به همان میزان که خود را دوست می‌دارد، دوست بدارد.» (تلمود، یباموت، ۶۲، ب)

➤ «من اجازه نمی‌دهم عمل هیچ صاحب‌عملی از میان شما، خواه زن یا مرد، تباه گردد؛ چراکه همه شما از یک‌دیگرید.» (قرآن، ۱۹۵: ۳)

➤ «ای انسان، ما قطعاً شما را از مرد وزن آفریدیم و شما را ملت ملت و قبیله‌قبیله گردانیدیم تا یک‌دیگر را بشناسید.» (قرآن ۱۳: ۴۹)

➤ «در تصویر خداوند، او خود را زن و مرد آفرید. او آنان را آفرید.» (سفر پیدایش ۱: ۲۷)

➤ «همانا بهترین شما [مردان] کسی است که با هم‌سر خود بهترین باشد.» (حدیث)

➤ «این زن است که دوست و شریک زندگی است. این زن است که نسل را ادامه می‌دهد. ما چه‌گونه می‌توانیم او را که از او بزرگان زاده می‌شوند، با دیده تحقیر بنگریم. از یک زن، زن زاده می‌شود: هیچ‌کس بدون زن وجود نخواهد داشت.» (گورو گرانت صاحب، ص ۴۷۳)

➤ «دنیای بشریت دو بال دارد - مرد و زن. مادام که این دو بال قدرتی برابر با یک‌دیگر نداشته باشند، این پرنده به پرواز در نخواهد آمد. تا زمانی که جنس زن به درجه‌ای یکسان با مرد نرسد، مادام که او از عرصه فعالیت‌های یکسان برخوردار نشود، بشریت دست‌آورد فوق‌العاده‌ای نخواهد داشت.» (عبدالبهاء)

➤ «رویکردی جامع، همه‌جانبه و مؤثر به ظرفیت‌سازی باید معطوف به این باشد که رهبران بانفوذ، همچون رهبران دینی و سنتی را به خود مشغول سازد [...]» (توصیه عمومی مشترک شماره ۳۱ کمیته محو تبعیض علیه زنان/نظریه عمومی شماره ۱۸ کمیته حقوق کودک راجع به اعمال زیان‌بار، CEDAW/C/GC/31-CRC/C/GC/18, para. 70)

۶. ما عهد می‌بندیم برای حقوق تمامی اقلیت‌ها در حوزه‌های عملکرد خود به پا خیزیم و به‌عنوان استانداردی حداقلی برای هم‌بستگی میان همه مؤمنین، از آزادی مذهب یا اعتقاد اقلیت‌ها، نیز حق آنان بر شرکت برابر و مؤثر در زندگی فرهنگی، دینی، اجتماعی، اقتصادی و عمومی، همان‌طور که توسط حقوق بین‌الملل بشر مورد شناسایی قرار گرفته است، دفاع کنیم.

۷. ما عهد می‌بندیم که تمامی موارد جانب‌داری از نفرت که خشونت، تبعیض و خصومت را برمی‌انگیزد، علناً محکوم کنیم، از جمله آن‌دسته که منجر به ارتکاب جنایات بین‌المللی می‌شود. ما مسؤولیتی مستقیم بر عهده داریم تا این جانب‌داری را، خصوصاً وقتی که به نام دین یا مذهب انجام می‌شود، محکوم کنیم.

➤ «و اکنون این فرمان است: با مرتکب چنان کنید که می‌خواهید انجام دهد.» (پادشاهی میانه مصر باستان)

➤ «گزند را با عدالت و مهربانی را با مهربانی باز پس دهید.» (کنفوسیوس)

➤ «آن‌چه که از آن بی‌زاری، با دوست خود نکن.» (تلمود، شبات، ۳۱، الف)

➤ «همه کلماتی که به زبان می‌آوریم باید با دقت انتخاب شود، چراکه مردم آن را می‌شنوند و بر آن‌ها تأثیر خوب یا بد می‌گذارد.» (بودا)

➤ «با خویش‌داری و دارما (اعمال نیک) را کانون توجه قرار دادن، با دیگران چنان رفتار کن که با خود رفتار می‌کنی.» (ماهاپاراتا)

➤ «نباید انتقام جویی کنید یا با خویشان خویش کینه‌توزی کنید. همسایه‌ات را همچون خودت دوست بدار.» (سفر لاویان ۱۹: ۱۸)

➤ «لَهذا همه آن‌چه که می‌خواهید مردم با شما کنند، شما نیز به ایشان همان کنید: چراکه این قانون و صُحُف انبیا است.» (انجیل متی ۷: ۱۲)

➤ «به هیچ جانی آن‌چه را که به خویش نسبت نمی‌دهید، نسبت ندهید، و نگویید آن‌چه را که به خود نمی‌گویید.» (بهاء‌الله)

۸. به همین جهت ما عهد می‌بندیم که هر یک در حوزه‌های مربوط به خود، خط‌مشی‌ها و اسلوبي ایجاد کنیم برای نظارت بر تفاسیر، تصمیمات یا سایر دیدگاه‌های دینی که آشکارا با قواعد و استانداردهای جهانی حقوق بشری در تعارض هستند، فارغ از آن که توسط نهادهای رسمی اعلام شده باشند یا اشخاص خودخوانده. قصد ما آن است که این مسؤولیت را به شیوه‌ای منظم و عینی و تنها در حوزه‌های مسؤولیت خود با نگاه به درون، و بدون قضاوت مذاهب یا عقاید دیگران بر عهده گیریم.

➤ «قضاوت نکنید، یا خود نیز قضاوت می‌شوید. چرا که به همان شیوه‌ای که دیگران را قضاوت می‌کنید، خود قضاوت می‌شوید، و با همان معیارهایی که استفاده می‌کنید، خود نیز محک خواهید خورد.» (انجیل متی ۲-۱: ۷)

➤ «قلب خود را با رحمت نسبت به رعیت، و شفقت و مهربانی نسبت به آنان مأنوس بدار... چرا که آنان یا برادران تو در دین‌اند، یا همانند تو در آفرینش... پس، از عفو و بخشایش خویش نصیبشان ده، همان گونه که دوست داری خداوند نیز از عفو و بخشایش خود تو را نصیب دهد» - (نامه خلیفه علی به مالک اشتر، حاکم مصر)

➤ «هدف اساسی دین خدا وحدت میان بشریت است. تجلیات الهی پایه‌گذار راه‌های برادری و عشق‌اند. آن‌ها برای ایجاد نفاق، نزاع و نفرت در این جهان نیامده‌اند. دین خدا سرچشمه عشق است، اما اگر منشاء دشمنی و خون‌ریزی شود، قطعاً نبود آن بر بودنش ترجیح دارد؛ چرا که در آن صورت شیطانی، زیان‌بار و مانعی بر سر راه دنیای انسانی خواهد شد.» (عبدالبهاء)

۹. ما همچنین عهد می‌بندیم که مشترکاً کلیه تصمیمات علنی مبتنی بر پیش‌داوری که توسط هر یک از بازیگران [مذهبی] به نام دین اتخاذ شده و هدف از آن مردود دانستن دین یا اعتقاد اشخاص یا جوامع دیگر، به نحوی که آنان را در معرض خشونت به نام دین یا محرومیت از حقوق بشرشان قرار دهد، محکوم کرده، از انجام آن خودداری کنیم و علیه آن به‌پاخیزیم.

۱۰. ما پیمان می‌بندیم که به تفاسیر سلبی که به مبانی دینی به نحوی استناد می‌کنند که از ادیان، اعتقادات یا پیروان آن به‌عنوان ابزاری برای تحریک به نفرت و خشونت، به‌عنوان مثال برای اهداف انتخاباتی یا منافع سیاسی، استفاده می‌کند، اعتبار ندهیم.

۱۱. ما همگی متعهد می‌شویم که صدای انتقاد و دیدگاه‌های انتقادی در موضوعات دینی و اعتقادی را، فارغ از آن که تا چه حد ناصواب و موهن تفسیر شوند، به نام «تقدس» سرکوب نکنیم و مؤکداً از دولت‌هایی که همچنان قوانینی ناظر بر مبارزه با کفر و ارتداد دارند، می‌خواهیم این قوانین را لغو کنند، چرا که قوانینی از این دست تأثیری خفکان‌آور بر بهره‌مندی از آزادی اندیشه، وجدان، مذهب یا اعتقاد و نیز گفت‌وگو و مناظره بر سر موضوعات دینی خواهد داشت.

۱۲. ما متعهد می‌شویم که برنامه‌های درسی، مواد آموزشی و کتب را در جایی که تفاسیر مذهبی، یا شیوه ارائه آن ممکن است منجر به احساس چشم‌پوشی از خشونت یا تبعیض شود، بیش از پیش اصلاح کنیم. در این زمینه، ما عهد می‌بندیم که احترام به تکررگرای و تنوع را در زمینه دین یا مذهب و نیز حق عدم دریافت تعلیمات مذهبی که با عقاید اشخاص در تعارض است، توسعه و ترویج دهیم. ما همچنین متعهد می‌شویم که از آزادی آکادمیک و آزادی بیان در گفتمان مذهبی همگام با ماده ۱۹ میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی دفاع کنیم، تا این ایده را ترویج دهیم که تفکر مذهبی قادر به مواجهه با چالش‌ها است و تفکر آزادانه و خلاق را تسهیل می‌کند. ما متعهد می‌شویم که تلاش‌ها در حوزه اصلاحات مذهبی در بخش آموزش و نهادهای آموزشی را حمایت کنیم.

➤ «تنها مبنای ممکن برای اخلاقیات درست احترام و رواداری متقابل است.» (آلفرد جی. آیر)

۱۳. ما عهد می‌بندیم که در ارتباط با کودکان و جوانان، که یا قربانی تحریک به خشونت به نام مذهب بوده، یا در برابر آن آسیب‌پذیراند، بر مبنای تجارب و درس‌آموخته‌های کسب‌شده عمل کنیم تا با تمرکز خاص بر نقش مهم والدین و خانواده‌ها در تشخیص و توجه به علائم اولیه آسیب‌پذیری کودکان و جوانان در برابر خشونت به نام مذهب، روش‌ها و ابزارها و قرائت‌های مناسب که جوامع مذهبی را به رسیدگی مؤثر به این پدیده قادر می‌سازد، طراحی کنیم.

➤ «مگذار کسی تو را به آن دلیل که جوان هستی با دیده تحقیر بنگرد، بلکه برای مؤمنین اسوه‌ای باش در سخن، در رفتار، در عشق و وزیدن، در ایمان و در اخلاص.» (کتاب ۱ تیموتی، ۴: ۱۲)

۱۴. ما عهد می‌بندیم که در حوزه‌های تحت نفوذ خود، ضرورت‌گریزناپذیر حصول اطمینان از رعایت اصول رفتار نهضت بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر و سازمان‌های مردم‌نهاد در برنامه‌های پاسخ به بحران^۶ در کلیه فعالیت‌های کمکی بشردوستانه را ترویج کنیم، خصوصاً این نکته که کمک‌ها فارغ از عقاید دریافت‌کننده آن و بدون هر نوع تمایز منفی ارائه می‌شود و برای پیش‌برد مواضع دینی خاصی مورد استفاده قرار نمی‌گیرد.

۱۵. ما عهد می‌بندیم که انسان‌ها را به تغییر دین یا عقایدشان وادار نکنیم و از اشخاص آسیب‌پذیر برای انجام این کار سوءاستفاده نکنیم، در عین حال به آزادی هر کس برای داشتن، برگزیدن یا تغییر دین یا عقیده و حق ابراز آن از طریق آموزش، اعمال مذهبی، عبادت و اجرای آداب مذهبی، چه به صورت فردی یا جمعی به همراه دیگران به صورت علنی یا خصوصی کاملاً احترام بگذاریم.

۱۶. ما متعهد می‌شویم که از نفوذ معنوی و اخلاقی ادیان و عقایدمان برای تقویت حمایت از حقوق جهانی بشر و توسعه خط‌مشی‌های پیش‌گیرانه استفاده کنیم، که با استفاده از حمایت بالقوه نهادهای مربوطه ملل متحد، بر جوامع محلی خود اعمال کنیم.

- «همسایه‌ات را همانند خودت دوست بدار. هیچ فرمانی بزرگ‌تر از این نیست» (انجیل مرقس ۱۲، ۳۱)
- «اما دشمنان خود را دوست بدار، به آن‌ها نیکی کن و به آن‌ها قرض بده بی‌آن‌که انتظار پاسخ داشته باشی. آن‌گاه پاداش تو عظیم خواهد بود» (انجیل لوقا ۶، ۳۵)
- وجود خدا آگاه همواره منزه است، همچون خورشید، که آسایش و گرمای خود را به همگان عطا می‌کند. وجود خدا آگاه به همگان یکسان می‌نگرد، همچون باد، که به پادشاه و سائل بی‌چاره یکسان می‌وزد.» (گور و گرانانت صاحب، ص. ۷۴)
- «دین خداوند و قواعد الهی او قدرت‌مندترین ابزارها و قابل‌اعتمادترین راه‌ها برای برآمدن نور وحدت میان انسان‌ها است. پیشرفت جهان، توسعه ملت‌ها، آرامش انسان‌ها، و صلح همه ساکنین زمین در زمره اصول و احکام پروردگار است.» (بهاء‌الله)

۱۷. ما متعهد می‌شویم که در مرحله اجرای این اعلامیه یک‌دیگر را از طریق تبادل روش‌ها، بهبود متقابل ظرفیت‌ها و فعالیت‌های منظم افزایش مهارت‌های واعظین، آموزگاران و مربیان مذهبی و معنوی، خصوصاً در حوزه‌های ارتباطات، اقلیت‌های مذهبی یا اعتقادی، میانجی‌گری درون‌جامعه‌ای، حل تعارض، شناسایی زود هنگام تنش‌های جمعی و تکنیک‌های چاره‌سازی، حمایت کنیم. در این زمینه، ما باید راه‌های توسعه همکاری‌های پایدار با مؤسسات تخصصی دانشگاهی را بررسی کنیم تا تحقیقات میان‌رشته‌ای در مورد مسائل خاص مرتبط با مذهب و حقوق را ترویج کنیم و از نتایج آن، که می‌تواند به برنامه‌ها و ابزارهای اتحاد ما برای «ایمان برای حقوق» وارد شود، بهره‌مند شویم.

۱۸. ما پیمان می‌بندیم که از روش‌های تکنولوژیک خلاقانه‌تر و مستمر استفاده کنیم تا اعلامیه حاضر و پیام‌های بعدی «ایمان برای حقوق» را نشر دهیم تا جوامعی منسجم‌تر که به واسطه تنوع غنی شده‌اند، را از جمله در حوزه ادیان و عقاید بهبود بخشیم. ما همچنین راه‌های ایجاد ابزارهای بهبود ظرفیت‌سازی و اطلاع‌رسانی را بررسی خواهیم کرد و به زبان‌های مختلف در دسترس قرار خواهیم داد تا در سطح محلی مورد استفاده قرار گیرد.

www.ohchr.org/EN/Issues/FreedomReligion/Pages/FaithForRights.aspx

1 نگاه کنید:

UN Doc. A/HRC/22/17/Add.4, annex, appendix, para. 36.

2 نگاه کنید به ماده ۱۸ میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی: «(۱) همه انسان‌ها حق بر آزادی فکر، وجدان و مذهب دارند. این حق آزادی داشتن یا برگزیدن دین یا اعتقاد به انتخاب خود و آزادی ابراز دین یا اعتقاد در عبادت، اجرای آداب، انجام اعمال و تعلیمات مذهبی، چه به صورت فردی یا جمعی و خواه به‌طور علنی یا خصوصی را شامل می‌شود. (۲) هیچ‌کس نباید مورد اجباری قرار گیرد که به آزادی وی در داشتن یا برگزیدن یک مذهب یا اعتقاد به انتخاب خود لطمه وارد آورد. (۳) آزادی ابراز مذهب یا اعتقادات را تنها می‌توان تابع آن دسته از محدودیت‌ها کرد که به موجب قانون پیش‌بینی شده و برای حفظ امنیت، نظم، سلامت یا اخلاقیات عمومی یا حقوق و آزادی‌های اساسی دیگران ضرورت داشته باشد. (۴) دولت‌های عضو این میثاق متعهد می‌شوند که آزادی والدین، و حسب مورد، سرپرستان قانونی کودکان را در تأمین آموزش مذهبی و اخلاقی فرزندانشان مطابق با اعتقادات خود را محترم شمارند.»

3 از جمله شامل کنوانسیون منع و مجازات جنایت نسل‌کشی (۱۹۴۸)؛ کنوانسیون حقوق پناهندگان (۱۹۵۱)؛ کنوانسیون بین‌المللی محو کلیه اشکال تبعیض نژادی (۱۹۴۵)؛ میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی (۱۹۶۶)؛ میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (۱۹۶۶)؛ کنوانسیون محو کلیه اشکال تبعیض علیه زنان (۱۹۷۹)؛ کنوانسیون منع شکنجه و سایر رفتارها یا مجازات‌های ظالمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز (۱۹۸۴)؛ کنوانسیون حقوق کودک (۱۹۸۹)؛ کنوانسیون بین‌المللی حمایت از حقوق کلیه کارگران مهاجر و اعضای خانواده آن‌ها (۱۹۹۰)؛ کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت (۲۰۰۶)؛ و کنوانسیون بین‌المللی حمایت از اشخاص در برابر ناپدیدسازی اجباری (۲۰۰۶).

4 از جمله شامل اعلامیه جهانی حقوق بشر (۱۹۴۸)؛ اعلامیه محو همه اشکال نارواداری و تبعیض مبتنی بر مذهب یا عقیده (۱۹۸۱)؛ اعلامیه حقوق اشخاص متعلق به اقلیت‌های ملی، قومی، مذهبی و زبانی (۱۹۹۲)؛ اصول رفتار نهضت بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر و سازمان‌های مردم‌نهاد در برنامه‌های پاسخ به بحران (۱۹۹۴)؛ اعلامیه یونسکو راجع به اصول رواداری (۱۹۹۵)؛ سند نهایی کنفرانس مشورتی بین‌المللی آموزش در مدارس در خصوص آزادی مذهب یا عقیده، رواداری و عدم تبعیض (۲۰۰۱)؛ اصول راهنمای تولدو راجع به آموزش ادیان و اعتقادات در مدارس دولتی (۲۰۰۷)؛ اعلامیه ملل متحد راجع به حقوق مردمان بومی (۲۰۰۷)؛ بیانیه لاهه راجع به «ایمان به حقوق بشر» (۲۰۰۸)؛ اصول گمدن راجع به آزادی بیان و برابری (۲۰۰۹)؛ قطعنامه ۱۶/۱۸ شورای حقوق بشر راجع به مبارزه با نارواداری، کلیشه‌سازی منفی، بدنام‌سازی، و تبعیض، تحریک به خشونت و خشونت علیه اشخاص بر مبنای دین یا عقیده (و فرآیند استانبول، ۲۰۱۱)؛ برنامه اقدام زیاط راجع به ممنوعیت حمایت از نفرت ملی، نژادی یا مذهبی که تحریک علیه تبعیض، خصومت یا خشونت محسوب می‌شود (۲۰۱۲)؛ چارچوب تحلیل جنایات بین‌المللی (۲۰۱۴)؛ برنامه اقدام دبیر کل برای پیش‌گیری از افراطی‌گری خشونت‌آمیز (۲۰۱۵)؛ همچنین اعلامیه فز راجع به پیش‌گیری تحریک به خشونت که می‌تواند منجر به جنایات وحشیانه شود (۲۰۱۵).

5 تمامی نقل‌قول‌ها از متون دینی یا مذهبی توسط شرکت‌کنندگان در کارگاه بیروت و در خصوص مذهب یا اعتقادات مربوطه‌شان پیشنهاد شده و هدف از آن‌ها توصیف و تمثیل است.

6 نگاه کنید:

www.icrc.org/eng/assets/files/publications/icrc-002-1067.pdf

این سند توسط علی مسعودی لمراسکی به فارسی ترجمه شده است.